

Overzicht stand van zaken Omgevingswet – januari 2020

In juli 2017 is het Plan van Aanpak 'De Omgevingswet in Heemstede en Bloemendaal' vastgesteld. Er wordt al gewerkt in de geest van de Omgevingswet. De raad heeft aangegeven graag meer betrokken te zijn bij de voortgang van de implementatie van deze wet in Heemstede. Hiervoor heeft u een vast agendapunt op de agenda van de commissie Ruimte opgenomen. In dit overzicht geven we aan waar we mee bezig zijn en wat de actuele stand van zaken is.

Ontwikkelingen

Motie Bergen: financiën Omgevingswet.

De raad heeft aangegeven de motie van de gemeente Bergen te willen bespreken. In de agendacommissie is gevraagd om een globale inschatting van de kosten en planning ter voorbereiding op deze discussie.

De financiële aspecten van de Omgevingswet raken de gemeentelijke organisatie op meerdere vlakken. Niet alleen op het gebied van de invoeringskosten, ook op onderdelen van de structurele begroting. Het gaat om kosten ten behoeve van het opstellen van een goede omgevingsvisie en omgevingsplan, het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten en aansluiting van eigen digitale voorzieningen op het landelijke digitale stelsel.

In 2016 is een financieel akkoord Omgevingswet gesloten door Rijk, IPO, Unie en de VNG. Daarin is afgesproken dat het Rijk de eenmalige investeringskosten voor de bouw van het digitale stelsel, het informatiepunt en de invoeringsondersteuning betaalt en dat gemeenten voor 70% gaan meebetalen aan de jaarlijkse onderhoudskosten. Dit zal dan moeten worden afgezet tegen besparingen voor de gemeente door de invoering van de Omgevingswet. De VNG heeft op basis van de in 2017 door gemeenten ingevulde financieel dialoog modellen een grove inschatting van de kosten gemaakt waar gemeenten rekening mee moeten houden. In zijn algemeenheid gaat het voor gemeenten met een omvang tot 50.000 inwoners om gemiddeld € 271.000 aan totale kosten, omgerekend € 57 per inwoner.

Bovenstaande is aanleiding geweest tot het starten van een apart project 'financiën'. Met dat project zullen wij de gevolgen van de wet in kaart brengen voor de gemeentelijke organisatie op basis van de ondersteuningsproducten en handreikingen die de VNG daarvoor heeft ontwikkeld. De motie van de gemeente Bergen en de vragen van het CDA zullen wij daarin uiteraard betrekken.

Actueel landelijk

De landelijke voorziening digitaal stelsel Omgevingswet (DSO-LV) is nu zodanig ver gevorderd dat gemeenten, waterschappen, provincies en leveranciers kunnen aansluiten, vullen en oefenen.

Hiermee start het oefenjaar 2020: nog 12 maanden te gaan om voor te bereiden op de start van de Omgevingswet op 1-1-2021. Meer leest u [hier](#).

Missie en doelstellingen (uit plan van aanpak 'De Omgevingswet in Heemstede en Bloemendaal')

Samen werken aan een aantrekkelijke leefomgeving waarin elke inwoner weet wat kan en mag en waar de gemeente faciliteert.

Doelstelling 1

Bescherming en versterking van een aantrekkelijke woonomgeving

Met een aantrekkelijke leefomgeving wordt beoogd een bepaald niveau van bereikbaarheid van onze gemeenten, hoe we om gaan met duurzaamheid en klimaatbestendigheid, hoe we komen tot behoud van onze groene gebieden en met oog voor plekken waar er ruimte is voor ontwikkelingen.

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is het overkoepelende verhaal waarin de grote lijnen van de voorgenomen ontwikkelingen in de gemeente worden vastgelegd. De omgevingsvisie raakt aan de fysieke

leefomgeving in de breedste zin van het woord. Kort samengevat is een omgevingsvisie een integrale visie op de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat de reikwijdte veel breder is dan de traditionele structuurvisie.

De omgevingsvisie beschrijft de gewenste lange termijn ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in het geheel, dus bijvoorbeeld op het gebied van wonen en bouwen, infrastructuur en groen, maar ook op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en economie. Ook de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociaal maatschappelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving, krijgen een plek in de omgevingsvisie.

De omgevingsvisie is vormvrij. Wel is er een aantal zaken waar de omgevingsvisie in ieder geval aandacht aan moet besteden. Deze zijn:

- De hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- de hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving.

Al deze elementen krijgen een plaats in de omgevingsvisie Heemstede.

De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. Het plan van aanpak is door de raad vastgesteld op 1 november 2018. Er wordt gewerkt aan fase 1: Opstellen notitie analyse en gewenste ontwikkelrichting (inclusief prioritering).

Doel

Duidelijkheid over het proces krijgen en informatie ophalen over de huidige situatie, de huidige identiteit (zowel van de beide gemeenten als van de regio Zuid-Kennemerland) met de bijbehorende kernwaarden, de trends en ontwikkelingen en de daarvan afgeleide opgaven.

De relevante doelen en visie uit het huidige beleid ophalen. Analyseren van alle opgehaalde informatie en formuleren van de gewenste ontwikkelrichting (inclusief prioritering).

Acties

Februari 2019 Gestart met participatietraject in de vorm van straatinterviews (in samenhang met het opgestarte participatieonderzoek);

Februari 2019 Bijeenkomst georganiseerd voor alle ketenpartners (interne en externe adviseurs), waarin we hun wensen en opgaven hebben opgehaald;

Februari/Maart 2019 Inventariseren van de identiteit en kernwaarden, het huidige beleid en de toekomstige opgaven.

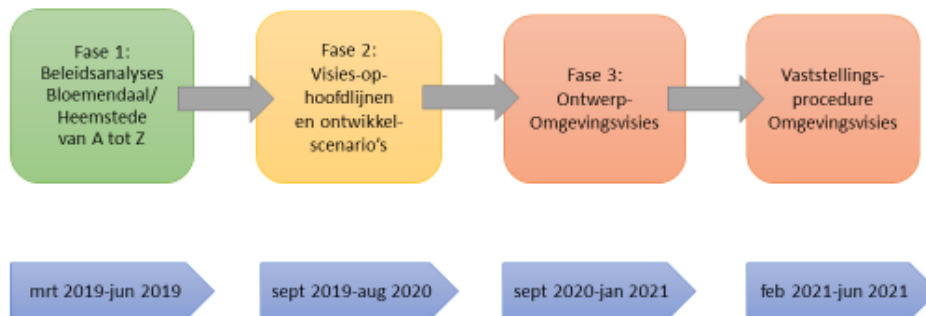
Mei/April 2019 Opstellen concept-beleidsanalyse Omgevingsvisie fase 1 'Heemstede van A tot Z', waarin de identiteit en kernwaarden, het huidige beleid en de toekomstige opgaven zijn benoemd.

Juni & juli 2019

- aanbieden van de concept-beleidsanalyse Omgevingsvisie fase 1 'Heemstede van A tot Z' aan de raad ter vaststelling
- aanbieden van de aangepaste aanpak en planning van Fase 2 van de omgevingsvisie aan de raad ter instemming

November 2019 Gestart met de tweede fase van het maakproces. De eerste stap daarin is het opstellen van het ruimtelijke toetsingskader. Hiervoor is in november een werkatelier met bewoners/experts georganiseerd, waarin op een plezierige en constructieve wijze de kernwaarden voor Heemstede verder zijn uitgewerkt. Op dit moment wordt het ruimtelijke toetsingskader uitgewerkt. Dit

zal in het eerste kwartaal van 2020 aan u worden gepresenteerd. Het eindproduct van deze fase, de visie-op-hoofdlijnen met ontwikkelscenario's worden na de zomer aan u aangeboden.

Omgevingsplan

De Omgevingsvisie is de basis voor het Omgevingsplan dat daarna volgt. Op die manier worden de ambities uit de visie geborgd in regels.

Het Omgevingsplan geeft juridisch bindende regels voor alle functies en activiteiten in de fysieke leefomgeving in de gemeente. Uiteindelijk moet per locatie zo goed mogelijk duidelijk worden wat er kan en mag en hoe de gemeente zijn bevoegdheden en wettelijk instrumentarium inzet om te reageren op initiatieven

Het omzetten van de bestemmingsplannen naar één Omgevingsplan per gemeente vindt formeel plaats na vaststelling van de Omgevingsvisie. We bereiden dat echter zo veel als mogelijk voor. Er geldt een overgangperiode tot 2024 voor het vaststellen van een Omgevingsplan.

In de voorbereiding op het Omgevingsplan zijn we bezig met een pilot om te oefenen met het maken (een deel van) het toekomstige Omgevingsplan: het Omgevingsplan voor Woonwijken Noordwest.

Acties

In het plan van aanpak van zomer 2017 waarmee de raad heeft ingestemd, is uitgegaan van het starten van dit project in de loop van 2019. Dit project start niet voor de Omgevingsvisie klaar is (besluit college van 1 oktober 2019, C-stuk). Het houdt namelijk nauw verband met de Omgevingsvisie. Zodra het project Omgevingsvisie is afgerond, kunnen de uitgangspunten daaruit omgezet worden in regels voor het Omgevingsplan.

Was-wordt

In dit project houden we ons bezig met:

- Inventariseren van alle regelgeving en beleid in de gemeente over de Fysieke Leefomgeving (FLO); alle verordeningen hebben we nu in beeld en gaan we doorlopen op relevantie voor het Omgevingsplan
- De bruidsschat (regels die het Rijk opheft en overhevelt naar de gemeente); deze gaat gelden op 1 januari 2021. Wij gaan uw raad fasegewijs na 1-1-2021 deze regels voorleggen met de keuze ze te houden of te schrappen of ze te houden maar aan te passen op de gemeentelijke situatie
- De vragenbomen en de standaard Toepasbare regels, om het DSO te kunnen vullen (zie hierboven)
- Beschikkingen onder de nieuwe Omgevingswet
- Het casco op te gaan stellen voor de omvorming van het tijdelijke omgevingsplan naar een nieuw omgevingsplan in 2029
- Een planning te maken voor de fase 2021-2029 voor deze omvorming.

Acties

Januari – juni 2019 - Het eerste product is de inventarisatie van het bestaande lokale beleid in relatie tot de Omgevingswet

Januari – juni 2019 – Inventarisatie van alle regels van de bruidsschat (gedecentraliseerde regelgeving van het Rijk)

Juli 2019 – oktober 2020 – analyse van alle huidige en toekomstige regels voor het Omgevingsplan

Maart 2019 – oktober 2020 – Creëren van een handleiding om alle nieuwe regels van het Omgevingsplan helder te ordenen en te formuleren.

Doelstelling 2

Grotere betrokkenheid inwoners bij inrichten van een aantrekkelijke leefomgeving

De Omgevingswet gaat uit van een grote rol voor inwoners en initiatiefnemers. De gemeenteraad moet zich sterk maken voor een proactieve manier van raadplegen van inwoners. Zij moet meer ruimte geven aan initiatieven van inwoners.

Participatie

Het pro-actief betrekken van inwoners krijgt zijn weerslag in het overkoepelend programma Participatie. Maar per project of pilot ontwikkelen we een aparte projectgerichte participatieaanpak. We moeten leren van eerdere participatietrajecten of van andere gemeenten. Heel belangrijk is dat we inwoners, voor dat ze zich buigen over het onderwerp van participatie, meegeven welke uitgangspunten voor de gemeenteraad vast staan.

Communicatie

Communicatie is een integraal onderdeel van alle projecten onder het plan van aanpak.

Doelstelling 3

Betere processen voor het realiseren van een aantrekkelijke leefomgeving

Processen verlopen sneller, bijvoorbeeld vergunningverlening. Betrokken partijen zijn tijdiger ingeschakeld. Advisering verloopt integraler. Belanghebbenden zijn tijdig en voldoende geïnformeerd. Besluitvorming is een integrale afweging over de fysieke leefomgeving.

Digitaal stelsel Omgevingswet/informatievoorziening (DSO)

Alle informatie over de fysieke leefomgeving moet op een of andere wijze ondergebracht worden in het door het Rijk te ontwikkelen Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dat kan bijvoorbeeld als beeldbestand, als vraagboom in het omgevingsloket of als beschikbare bodeminformatie. Dit is vooral een intern proces. In mei 2019 is dit project van start gegaan.

Acties

Mei 2019 - Formele start van dit project.

De planning om het Omgevingsloket als basisvoorziening op te leveren dit jaar gaan we halen. Dit betekent dat de organisatie heel 2020 nog kan oefenen met het systeem voordat het op 1 januari 2021 live gaat. Het is cruciaal dat het loket gevuld is met alle relevante informatie. Zonder deze informatie zal het loket straks niet werken.

Welke informatie zit er in het loket?

Als het Omgevingsloket live is, kan een initiatiefnemer kiezen uit drie verschillende loketten: de vergunningscheck, de vergunningsaanvraag en melding en de gegevens op de kaart.

1. Vergunningcheck

Initiatiefnemers kunnen via een vragenboom controleren of ze een idee mogen uitvoeren op een bepaalde locatie onder de Omgevingswet.

Welke informatie hebben we hiervoor nodig?

Om de juiste vragenboom op te zetten zijn de juridische regels nodig. Deze worden omgezet naar toepasbare regels zodat er, in heldere taal, vragenbomen voor kunnen worden gemaakt.

2. Aanvragen en melden

Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen. Overheden sluiten aan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) om aanvragen en meldingen digitaal te ontvangen. Lokale indieningsvereisten kunnen ze toevoegen aan het loket via toepasbare regels en vragenbomen.

Welke informatie hebben we hiervoor nodig?

Ook hiervoor geldt dat de initiatiefnemer via een vragenboom de aanvraag of melding doet en zijn de juridische en toepasbare regels dus essentieel.

3. Gegevens op de kaart

Via het onderdeel Regels op de kaart kan iedereen regels en informatie over de leefomgeving bekijken in het Omgevingsloket. Overheden publiceren hiervoor hun omgevingswetbesluiten. En kunnen informatieproducten delen via de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Welke informatie hebben we hiervoor nodig?

Ten eerste alle gepubliceerde plannen zoals bijvoorbeeld bestemmingsplannen, provinciale verordeningen, gerechtelijke uitspraak, voorbereidingsbesluit.

Ook alle andere bevoegd gezagen bieden hun informatie aan het loket aan.

Ten tweede geo-informatie. Landelijk wordt er al veel informatie geüpload, maar onze eigen gegevens moeten er ook in worden verwerkt.

Wat doen wij hiervoor?

Wij zorgen er voor dat de bestemmingsplannen die nog gelden op 1-1-2021 up to date en gepubliceerd zijn. Er is een koppeling waardoor ze automatisch in het loket worden gepubliceerd.

Samenwerking intern/extern

- **Betrokkenheid ketenpartners**

We zoeken naar een goede manier om met onze partners samen te werken. We proberen ze nu zo goed als mogelijk te betrekken bij onze pilots en projecten. Dat blijven we doen en zullen we zo nodig uitbreiden.

Zowel bij de Omgevingsvisie als het Omgevingsplan zijn alle betrokken partijen vanaf het eerste moment betrokken. Dit tot tevredenheid van onze ketenpartners.

- **Betrokkenheid medewerkers**

We merken dat de medewerkers nu weten van het bestaan van de Omgevingswet. Een aantal koplopers werkt al in de geest van de Omgevingswet, aan de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan Woonwijken Noordwest of in een van de pilots. De volgende stap is om aan te geven hoe de Omgevingswet precies de werkzaamheden van de medewerkers gaat raken. Hiervoor ontwikkelen we diverse onderdelen.

We organiseren trainingen en in juni zijn er workshops georganiseerd (voor medewerkers en de gemeenteraad).

- **Betrokkenheid raad**

Het dossier Omgevingswet is in de nieuwe raadsperiode nog niet uitgebreid met de raad besproken. Een en ander wordt nu pas zichtbaar voor de raad doordat projecten gaan lopen. De verandering in het juridische kader is omvangrijk en ingrijpend. Met de raad moet nog veel worden besproken; veel veranderingen vragen nadere uitleg. Het is daarom zaak regelmatig met de raad om tafel te gaan over de voortgang. Het vaste agendapunt zal daar aan bijdragen.

Het vaste agendapunt en dit overzicht dienen hiertoe. Op 9 december is de kamerbrief van de minister van Veldhoven (Milieu en Wonen) aangeboden aan de raad over de stand van zaken van de wetgeving, het DSO en de implementatie. Daarnaast zal op verzoek van de raad op 23 januari een cursus Omgevingswet door de VNG gegeven worden.

Pilot Omgevingsplan Woonwijken Noordwest

In gebieden waar een nieuwe bestemmingsplan moet komen of waar nieuwe ontwikkelingen gaan plaatsvinden, zijn in het Plan van Aanpak pilots benoemd. Een pilot houdt in: ervaring op doen met het anders werken onder de Omgevingswet.

Bij Heemstede Woonwijken Noordwest ligt het accent op participatie en integraliteit. We maken hier een bestemmingsplan als ware het een omgevingsplan.

Acties

Februari 2019 Bijeenkomst georganiseerd voor alle ketenpartners (interne en externe adviseurs), waarin we hun wensen en opgaven hebben opgehaald;

Maart 2019: Interviews met interne afdelingen en ketenpartners met betrekking tot opgaven en bestaande regels die relevant zijn voor het plangebied

Oktober 2019: Wijziging planning in die zin dat de analysefase wordt opgesteld na bespreking van de omgevingsvisie (september 2020). Deze analyse wordt na de bespreking van de omgevingsvisie opgesteld.

Dienstverlening onder de Omgevingswet

Inwoners en ondernemers worstelen nu met dienstverlening in het fysieke domein. Er zijn thans veel verschillende wetten met elk hun eigen procedure, planning en regels. De uitvoering is versnipperd.

De nieuwe wet stelt de initiatiefnemer centraal en legt daarmee de lat voor dienstverlening hoog. Daarbij worden de doelstellingen van de Omgevingswet nadrukkelijk betrokken; het omgevingsrecht wordt inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk; er komt meer samenhang in beleid, besluitvorming en regelgeving; het wordt gemakkelijk om doelen te bereiken en de besluitvorming wordt sneller en beter.

De Omgevingswet heeft een maatschappelijke doelstelling, namelijk samenwerken aan een betere leefomgeving. De rol van de gemeente verschuift daarbij: de overheid trek zicht terug en faciliteert, de verantwoordelijkheid en de zeggenschap wordt teruggegeven aan de gemeenschap. Dit biedt kansen om de creativiteit van bewoners en ondernemers in te zetten voor het ontwikkelen van een prettige, veilige leefomgeving. De energie die nu vooral gericht is op reguleren en toetsen, kan ingezet worden voor creatie. De gemeente kan zich als partner, meedenker en adviseur gaan opstellen. Ook dit betekent een belangrijke wijziging in de dienstverlening.

Gemeenten zijn op dit moment sterk georganiseerd vanuit wetten, systemen en processen, de systeemwereld. De aansluiting met de leefwereld van de inwoners en ondernemers wordt wel steeds meer gezocht, maar de systeemwereld is nog erg dominant. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om deze obstakels te slechten. Deze transformatie betekent grote veranderingen in processen, systemen, in houding en gedrag van de medewerkers en de communicatie met de inwoners en ondernemers. Kortom, de dienstverlening verandert ingrijpend. Het concept 'serviceformules' vanuit de VNG zal hierbij als hulpmiddel worden ingezet.

Acties

Het project Dienstverlening start nog dit jaar. Het heeft als doel het verbeteren van de VTH (vergunning, toezicht en handhaving) processen en de wijze van dienstverlening die aansluit op de eisen die de Omgevingswet stelt.

Financiën

Het invoeren van de Omgevingswet raakt veel plekken in de gemeentelijke organisatie. Dat heeft financiële consequenties die in kaart moeten worden gebracht. De VNG ontwikkelt hiervoor een aantal ondersteuningsproducten, handreikingen en verzamelt expertise. Zo kunnen we kijken welke financiële verschuivingen er gaan ontstaan wanneer we gaan werken met een andere wettelijk instrumentarium.

De financiële opzet in het plan van aanpak 'De Omgevingswet in Heemstede en Bloemendaal' is op dit moment nog steeds voldoende.

Planning

Product/resultaat	Start	Volgende stap	eindproduct	College/raad/ MT
Omgevingsvisie	zomer 2018	Vaststellen notitie analyse en gewenste ontwikkelrichting (inclusief prioritering).	2021	college/raad
Opleidingen; projectmatig werken	Najaar 2018	trainingen	doorlopend elk jaar	MT
Was-Wordt regelgeving en beleid naar Omgevingsplan	Najaar 2018	Inventarisatie bestaand beleid	2020	College raad
Dienstverlening	Najaar 2018	Plan van aanpak eind 2019	doorlopend	MT
DSO/Informatisering	Plan van aanpak najaar 2018	Start project september 2019	2019-2020	MT en college
Omgevingsplan	Zomer 2019	Plan van aanpak maken	2021-2029	College/raad

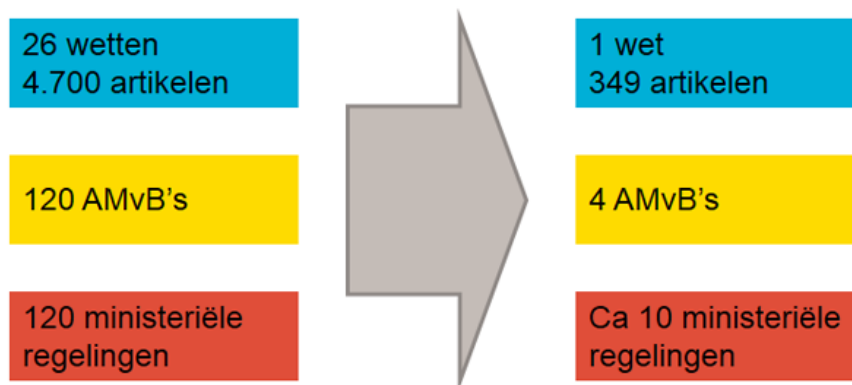
Pilot Woonwijken Noordwest	Najaar 2018	Vaststellen notitie: analyse en gewenste ontwikkelrichting	2022	College/raad
Financiën	Najaar 2019	Gevolgen van de wet in kaart brengen voor de gemeentelijke organisatie	April 2020	College/raad

Achtergrondinformatie

Toelichting op de Omgevingswet

Het huidige omgevingsrecht is gecompliceerd en bestaat uit tientallen wetten en honderden regelingen. Initiatiefnemers moeten met een idee langs veel loketten, krijgen soms tegenstrijdige adviezen en zien door de bomen het bos niet meer.

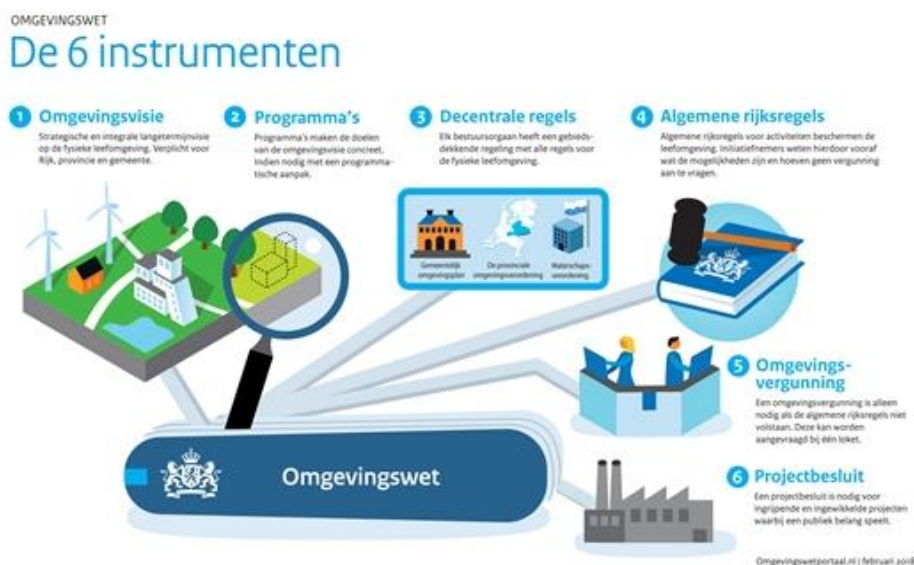
Daarom komen aanvankelijk kansrijke initiatieven soms maar moeilijk van de grond. Er is behoefte aan een geïntegreerde aanpak als het gaat om ruimtelijke projecten, snellere besluitvorming met beter resultaat en daarnaast aan meer ruimte voor particuliere initiatieven. Het Rijk heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan een wet die dit alles mogelijk moet maken: de Omgevingswet, die in 2021 in werking treedt.

De 4 doelen van de Omgevingswet zijn:

1. het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
2. het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
3. het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
4. het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Om deze doelen te bereiken zijn in de Omgevingswet 6 instrumenten opgenomen:

De Omgevingswet is een vereenvoudiging van het huidige omgevingsrecht en zorgt voor korte lijnen en transparantie in de besluitvorming. Daarmee wordt het voor bewoners en ondernemers makkelijk om plannen in de fysieke ruimte te realiseren. Maar behalve meer ruimte krijgen initiatiefnemers ook meer verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld voor het creëren van draagvlak. Participatie is in de nieuwe wet verankerd.

De Omgevingswet is eigenlijk een veranderopgave. De wet vraagt om een nieuwe bestuurscultuur met meer ruimte voor ambities, dromen en idealen van bewoners en ondernemers. Het vraagt om transparantie en vertrouwen. Er wordt vooral vanuit mogelijkheden gedacht.